

Höjd tillståndsgrens för produktion av biogas

- En internationell jämförelse

© Fredrik Saarkoppel, Kobolt Media

Sammanfattning

Nedan är en sammanfattning av tillämpningen av lagstiftningen i fyra länder utöver Sverige. Den fetlagda texten eller siffrorna anger vad som regleras i respektive land. Övriga uppgifter är beräknade för att bli lättare att jämföra med samma enheter. **Röd text** visar var reglerna är strängast och **blå text** visar var reglerna är mest generösa.

	Sverige*	Danmark	Nederländerna*	Tyskland**	Norge
Anmälan	<77 ton/d eller <28 000 ton/år <3 000 MWh/år*	<30 ton substrat/d 10 950 ton/år Ca 1 500 MWh/år	<68,5 ton/d <25 000 ton/år ca 3 000 MWh	<100 ton/d 36 500 t/år <2,3 milj m3/år < 13 000 MWh	-
Tillstånd	>77 ton/d eller >28 000 ton/år >3 000 MWh/år*	30 -100 ton/d 11 950-36 500 ton gödsel/år 1500-4000 MWh per år	68,5-100 ton/d 25 000-36 500 ton/år 2700-4000 MWh	>100 ton/d >36 500 t/år >2,3 milj m3/år > 13 000 MWh	Fullt tillstånd krävs för alla biogasanläggningar, det finns ingen anmälningsnivå
Tillstånd - IED***	>100 ton/dygn eller >25 000 ton per kalenderår om inte bara stallgödsel (dvs inte avfall)	>100 ton/d	>100 ton per dygn 36 500 ton/år eller ca 4 000 MWh	>100 ton/d	

*endast stallgödsel (och max 500 ton icke farligt avfall i Sverige).

** kan även vara andra substrat utöver stallgödsel.

***Industrial Emission Directive – tillstånd enligt Industriutsläpps direktivet.

I flera länder krävs bygglov för biogasanläggningar, även på gårdsnivå. I Danmark krävs numera även ändrad detaljplan. Utöver miljötillstånd behövs tillstånd för säkerhet och tillstånd enligt animaliska biproduktförordningen.

I alla vidtalade länder krävs tre till fem tillstånd inför etablering av en biogasanläggning: miljö, säkerhet, animaliska biproduktförordningen och ibland även bygglov och ändrad detaljplan. I alla länder (utom Norge) finns en lägre nivå då det endast krävs ett enklare tillstånd motsvarande en anmälan i Sverige.

Vad gäller anmälningspliktig nivå har Danmark strängast regler. Den svenska och nederländska lagstiftningen är snarlik medan Tyskland har en betydligt mer generös gränssättning som möjliggör drygt fyra gånger så stor biogasproduktion innan ett tillstånd för produktionen behövs.

Gränsen för en IED-anläggning är densamma i alla länder (>100 ton per dygn) utom i Sverige som både har de strängaste och mest generösa reglerna -samtidigt! Utöver gränsen på >100 ton substrat per år finns en alternativ gräns (>25 000 ton per år) vilket gör Sverige till det land med lägst gräns innan en biogasanläggning blir en IED-anläggning. Men i Sverige finns ett undantag för gödselbaserade biogasanläggningar, där det inte finns någon övre gräns för hur mycket gödsel som får behandlas, så länge det inte tillförs annat avfall. Detta medför att Sverige har det mest tillåtande regelverket för stora gödselbaserade biogasanläggningar.

Utöver dessa regler finns i alla länder begränsningar om vilka substrat som får tillföras en biogasanläggning.

Bakgrund och beskrivning av frågan

Stallgödseln i Sverige har en biogaspotential på 4 TWh. Tillsammans med halm, blast, mellangrödor mm beräknas biogaspotentialen från lantbrukets restprodukter till 14 TWh/år. Det är endast en liten andel som används i Sverige idag.

Det finns idag cirka 60 gårdsbaserade biogasanläggningar, och uppskattningsvis rötas 5% av stallgödseln, vilket innebär att potentialen för utbyggnad är stor. I dagsläget produceras främst el- och värme från de gårdsbaserade biogasanläggningarna.

Många lantbruksföretag har beviljats medel från Klimatklivet på grund av den höga klimatnyttan som rötning av gödsel ger. Nyligen tillfördes ytterligare medel till Klimatklivet och regeringen aviserade fortsatta produktionsstöd för biogas. Det kan således förväntas en utbyggnad av gödselbaserad biogasproduktion. Innan en biogasanläggning kan byggas måste företaget skicka in en anmälan till kommunen eller tillståndsansökan till Länsstyrelsen. Generellt sett gäller att biogasproduktion upp till 3 000 megawattimmar är anmälningspliktig. Vid produktion av mer än 3 000 megawattimmar är anläggningen tillståndspliktig. 3 000 MWh motsvarar rötning av ca 20 000 ton stallgödsel, vilket i biogassammanhang är en relativt liten anläggning. Biogasanläggningen kan också vara tillståndspliktig som anläggning för behandling av avfall. Då gäller 21 kap §65, se fakta-ruta.

I miljöprövningsförordningen SFS 2013:251kap 21 §2 och 3 anges:

2 § Tillståndsplikt B och verksamhetskod 40.01 gäller för anläggning som genom anaerob biologisk behandling av stallgödsel, grödor eller annat biologiskt material producerar mer än 3 000 megawattimmar biogas per kalenderår.

Tillståndsplikten gäller även om stallgödseln är avfall och även om det material som inte är stallgödsel består av högst 500 ton icke-farligt avfall per kalenderår.

3 § Anmälningsplikt C och verksamhetskod 40.02 gäller för anläggning som genom anaerob biologisk behandling av stallgödsel, grödor eller annat biologiskt material producerar biogas.

Anmälningsplikten gäller även om stallgödseln är avfall och även om det material som inte är stallgödsel består av högst 500 ton icke-farligt avfall per kalenderår.

21 kapitlet 65 § Tillståndsplikt B och verksamhetskod 90.406-i gäller för att återvinna eller både återvinna och bortskafta icke-farligt avfall...

Om behandlingen enbart avser anaerob biologisk nedbrytning gäller tillståndsplikten endast om den tillförda mängden avfall är mer än 100 ton per dygn eller mer än 25 000 ton per kalenderår. Förordning (2016:1188).

Det finns idag biogasanläggningar som väljer att inte expandera sin biogasproduktion, för att undvika blir tillståndspliktiga. Tillståndsplikten hämmar således utvecklingen av biogassektorn.

Inom projektet "Metodutveckling för regelförenkling" har en jämförelse av regelverket i Sverige, Danmark, Tyskland och Nederländerna gjorts. De olika länderna baserar sina regler på olika parametrar, vilket försvårar jämförelsen mellan ländernas regelverk. I Sverige baseras reglerna på mängd energi per år, i Danmark mängd gödsel som behandlas per dygn, i Nederländerna på mängden gödsel per år och i Tyskland gäller mängden substrat per dygn alternativt producerad mängd energi per år. För att underlätta jämförelsen har substratmängder räknats om till energi och vice versa för att underlätta jämförelsen. I beräkningarna har metanpotentialen i nöt- och grisgödsel använts.

Miljö tillstånd för biogas i Nederländerna

I Nederländerna baseras reglerna på mängden gödsel som hanteras. Där krävs ett förenklat tillstånd (OBM= anmälan) för biogasanläggningar som endast rötar stallgödsel och behandlar upp till 25 000 ton stallgödsel per år lagrar maximalt 20 m³ biogas. Att röta 25 000 ton stallgödsel motsvarar ca 3 000 MWh energi, vilket innebär att energimängden motsvarar den gräns som gäller i Sverige. Verksamheter som rötar 25 000-36 500 ton kräver ett miljö tillstånd. Verksamheter som rötar mer än 100 ton per dag (36 500 ton per år) klassas enligt en avfallsordning och IPCC-installation (i Sverige IED-verksamhet).

www.infomil.nl och www.iplo.nl

Miljö tillstånd för biogas i Tyskland

I Tyskland baseras gränsen för när en verksamhet behöver tillstånd på mängden biogas som produceras. Gränsen för tillståndsplikt i Tyskland är 2,3 miljoner kubikmeter biogas, vilket motsvarar 13 000 MWh biogas. Detta är drygt fyra gånger så stor anläggning som i Sverige. Vid denna produktionsnivå klassas biogasanläggningen som en IPCC-anläggning (i Sverige IED-anläggning). Biogasanläggningen är anmälningspliktig fram tills den blir en IED-anläggning (personligt meddelande av prof Frank Scholwin, Rostocks universitet, scholwin@biogasundenergie.de).

Miljö tillstånd för biogas i Danmark

I Danmark avgörs om en biogasanläggning är tillståndspliktig utifrån mängden substrat som tillförs. För anläggningar som rötar upp till 30 ton substrat per dygn (motsvarar 11 000 ton per år), krävs en anmälan. Detta motsvarar cirka 1500 MWh om substratet är flytgödsel, vilket är i linje med den nuvarande gränsen för tillstånd i Sverige.

För biogasanläggningar som rötar 30-100 ton substrat per dygn (motsvarar upp till 36 500 ton gödsel per år och en energimängd mellan >1500 MWh och 5 000 MWh) krävs miljö tillstånd samt miljökonsekvensbeskrivning. Biogasanläggningar

som behandlar mer än 100 ton per dygn klassas som IED anläggningar och behöver tillståndsansökan med miljökonsekvensbeskrivning och dessa ska årligen lämna in.

Ett prejudicerande domslut från 2015 kräver att biogasanläggningen har ett "markzonstillstånd", vilket motsvarar ändrad detaljplan. Detta har medfört att inga biogasanläggningar som rötar mindre än 100 ton per dygn byggs, eftersom detta tillstånd är dyrt och tidskrävande att skaffa.

(www.retsinformation.dk samt personligt meddelande från Hans Erling Jensen haeje@mst.dk, på Ministry of Environment of Denmark.)

Miljö tillstånd för biogas i Norge

Den gödselbaserade biogasbranschen är relativt ny i Norge och regler håller fortfarande på att utformas. I dagsläget behöver produktionen följa samma regelverk som vid utvinning av fossil metangas, vilket är mycket komplicerat. I Norge håller det därför på att tas fram en vägledning för att hjälpa både myndigheter och företagare för att synliggöra den komplicerade situationen och behovet av förenklingar för den gårdsbaserade biogasproduktionen (personligt meddelande av biogasrådgivare ingvar.kvande@norsok.no).

Kontaktperson

Sara Bergström Nilsson, Hushållningssällskapet Halland

E-post: sara.nilsson@hushallningssallskapet.se

Telefon: 035-465 09

Mobil: 0730-46 93 18

LANTBRUKARNAS
RIKSFÖRBUND

Hushållnings
sällskapet

